

Křesťanství ve vývojovém proudu našeho současného lidstva. Vůdčí individuality a bytosti avatarské.

Rudolf Steiner

Berlín, 15. února 1909

Z přednášky zde přednesené o komplikovanějších otázkách znovuvtělování jste mohli vidět, že s dalším pokračováním v duchovně-vědeckém světovém názoru se počáteční elementární pravdy modifikují, že pozvolna vystupujeme k stále vyšším pravdám. Přesto zůstává správné, že na začátku se znázorňují všeobecné pravdy světa zcela elementárně, jak jen možno jednoduše. Ale taky je nutné, aby se pomalu pronikalo od abecedy vzhůru k vyšším pravdám, neboť těmito vyššími pravdami se leprve pozvolna dosahuje toho, co mezi jiným má dávat duchovní věda: totiž možnost chápat a pronikat svět, který nás ve smyslově-fyzické sféře obklopuje. Máme ještě ovšem velmi daleko k tomu, až se nám podaří, že budeme moci nakreslit některou souvislost v duchovních liniích a silách, jež jsou za smyslovým světem. Ale už pomocí mnohého, co se v posledních hodinách řeklo, bude ten či onen jev našeho bytí vysvětlitelnější, jasnější. Dnes chceme právě v tomto směru trochu pokročit, a také zde budeme zase mluvit o komplikovanějších otázkách reinkarnace neboli znovuvtělování.

K tomu si dnes především ujasníme, že mezi bytostmi, které zaujímají v lidském vývoji Země vedoucí postavení, je určitý rozdíl. V průběhu našeho pozemského vývoje musíme rozlišovat vůdčí individuality, které se takřka od počátku vyvíjely s lidstvem naší Země, jak tato právě je, jenže postupovaly rychleji. Tak by se mohlo říci: Když se vrátíme až do časů pradávnejší lemurské minulosti, najdeme tam mezi tehdy vtělenými lidskými bytostmi nejrůznější vývojové stupně. Všechny tenkrát vtělené duše prožívaly následující dobou atlantskou a naší dobou poatlantskou vždy znovu a znovu opětná vtělení, reinkarnace. Ony duše se však vyvíjely různou rychlostí. Žily zde duše, které se vyvíjely těmi různými inkarnacemi poměrně pomalu, jimž ještě bude třeba teprve urazit dlouhé, velice dlouhé úseky cesty v budoucnosti. Ale jsou tu i takové duše, které se vyvíjely rychleji, mohlo by se říci, že vydatně využily svých inkarnací, a jsou proto dnes na tak vysokém stupni v duševně-duchovním, tedy spirituálním směru, že normální člověk dneška vystoupí k takovému stupni až ve velmi vzdálené budoucnosti. Ale když zůstaneme v této sféře duší, můžeme přesto říci: Ať už jsou tyto jednotlivé duše sebevíc pokročilé a sebevš přesahují normálního člověka, zakoušely přece jen v našem pozemském vývoji cestu stejného druhu spolu s ostatními lidmi, jen právě postupovaly rychleji. Kromě těchto vůdčích individualit však, které jsou tedy tímto způsobem stejného druhu s ostatními lidmi, jen stojí na vyšším stupni, existují také v průběhu vývoje lidstva jiné individuality, jiné bytosti, které nijak neprocházely různými vtěleními stejně, jako ostatní lidé. Můžeme si znázornit, co je tu základem, když si řekneme: Byly bytosti právě za doby lemurského vývoje, o němž jsme teď uvažovali, které již neměly zapotřebí sestupovat tak hluboko do fyzického ztělesnění jako ostatní lidé, jako všechny ty bytosti, o nichž se právě mluvilo, nýbrž to byly bytosti, které mohly procházet svým vzestupným vývojem ve vyšších, duchovnějších regionech, a neměly tedy k svému vlastnímu pokroku zapotřebí sestoupit až dolů do masitých těl. Přesto však může taková bytost, aby zasáhla do chodu vývoje lidstva, takřka v zastoupení sestoupit dolů právě do takového těla, jak je mají lidé. Takže v některé době může vystoupit bytost, a když ji jasnozřivě zkoumáme ve vztahu k její duši, nemůžeme u ní říci jako u jiných lidí, že při zpětném sledování v čase ji najdeme v předešlé tělesné inkarnaci a

sledujeme-li ji dále nazpět, že bychom ji našli zase v jiné inkarnaci atd., ale musíme si říci: Když sledujeme duši takové bytosti v běhu času nazpět, nedostaneme se snad vůbec k nějaké dřívější tělesné inkarnaci této bytosti. Když se však k takové dostaneme, je to jen proto, že taková bytost může i častěji sestoupit v časových mezerách a v zastoupení se vtělit v lidském těle.

Taková duchovní bytost, která tedy sestoupí do lidského těla, aby jako člověk zasáhla do vývoje, aniž by sama z tohoto vtělení něco měla, aniž by to, co zde ve světě zakusí, mělo pro ni samu ten či onen význam, ta se nazývá ve východní moudrosti „avatar“. A to je rozdíl mezi vůdčí bytostí, která vzešla ze samotného vývoje lidstva, a takovou bytostí, jež se nazývá avatar, že avatarská bytost nebere pro sebe ze svých fyzických vtělení žádné plody, anebo z jednoho fyzického vtělení, jemuž se podvolí, neboť jako bytost vstupuje do fyzického těla k spáse a pokroku lidí. Tedy jak se řeklo: buďto jen jednou nebo i vícekrát za sebou se může taková avatarská bytost nastěhovat do lidského těla, a pak je něčím jiným než jiná lidská individualita.

Největší avatarská bytost, která žila na Zemi, jak můžete vyrozumět z ducha všech přednášek zde proslovených, je Kristus, bytost, již nazýváme Kristem, která v třicátém roce života Ježíše z Nazaretu přijala za vlastní jeho tělo. Tato bytost, která se teprve na počátku našeho letopočtu dostala se Zemí do styku, po tři roky byla vtělena v masitém těle, a je od té doby ve spojení s astrální sférou našeho nadsmyslového světa, tato bytost je jako bytost avatarská zcela jedinečného významu. Tuto bytost Krista bychom úplně marně hledali v nějakém dřívějším lidském vtělení na Zemi, kdežto jiné, nižší avatarské bytosti se ovšem mohou vtělovat také častěji. Rozdíl není v tom, že se častěji vtělují, ale že samy pro sebe neberou z pozemských vtělení žádné plody. Lidé nedávají světu nic, jen berou. Tyto bytosti však jen dávají, ale nic ze Země neberou. Nyní ovšem musíte, chcete-li té věci důkladně porozumět, rozlišovat mezi tak vysokou avatarskou bytostí, jakou byl Kristus, a mezi nižšími avatarskými bytostmi.

Takové avatarské bytosti mohou mít na naší Zemi nejrůznější úkoly. Můžeme nejprve mluvit o úkolu avatarských bytostí. Abychom však kolem toho příliš nespekulovali, přistoupíme hned ke konkrétnímu případu a znázorníme si, v čem takový úkol může spočívat.

Všichni víte z vyprávění hromadícího se kolem patriarchy Noe, že ve starohebrejském podání se velká část poatlantského, ponoemovského lidstva vztahuje k Ifem praotcům, k Semovi, Hamovi a Jafetovi. Dnes se nebudeme dále zabývat tím, co nám chtějí v jiném ohledu znázornit Noe a tito tři praotcové. Chceme si jen ujasnit, jak hebrejské písemnictví, které mluví o Semovi, jednom ze synů Noe, vztahuje celý kmen Semitů k Semovi jako praotci svého kmene. Pro skutečné okultní zření u takové věci, u takového vyprávění, jsou při tom všude v základech hlubší pravdy. Kdo má možnost z okultismu takovou věc probádat, ví o tomto Semovi, praotci Semitů, následující skutečnost. Pro takovou osobnost, která se má stát praotcem celého kmene, musí být už od narození, a ještě dříve, předem postaráno o to, aby právě mohla být tímto praotcem. Cín se tedy předem pečuje o to, aby taková individualita, jako zde např. Sem, mohla být praotcem národního nebo kmenového společenství? U Sema se to učinilo tím, že se mu dostalo zcela zvlášť připraveného éterického těla. Víme již, že člověk, když se rodí do tohoto světa, přičleňuje kolem své individuality kromě jiných článků lidské bytosti i své éterické neboli životní tělo. Pro takového prapředka se musí připravit takřka obzvláštní éterické tělo, které je jakýmsi vzorovým éterickým tělem pro všechny potomky, jež tuto individualitu v generacích následují. Takže máme u takové kmenové individuality typické éterické tělo, jakoby vzorové éterické tělo. A potom postupuje ta věc pokrevním příbuzenstvím všemi generacemi tak, že éterická těla všech potomků, náležejících k témuž kmenu, jsou jistého druhu věrnými obrazy éterického těla předka. Tak bylo do všech éterických těl semitského národa vetkáno něco jako věrný obraz éterického těla tohoto Sema. Čím je ale taková věc během vývoje lidstva při voděna?

Když si prohlédneme tohoto Sema přesněji, shledáme, že jeho éterické tělo získalo svou pravou podobu tím, že právě do tohoto jeho éterického těla se vetkal avatar - i když ne tak vysoký avatar, abychom ho mohli srovnávat s některými jinými bytostmi avatarskými, ale přece jen se snesla dolů do jeho éterického těla vznešená bytost avatarská, která ovšem s jeho astrálním tělem ani s jeho „já“ nebyla spojena, ale vetkala se takřka do Semova těla éterického. A my můžeme právě hned na tomto příkladu studovat, jaký má význam to, když se avatarská bytost podílí na konstituci, na složení člověka. Co to má vůbec za smysl, aby člověk, mající jako Sem za úkol být praotcem celého národa, získal do svého těla vetkání avatarskou bytost? Má to ten smysl, že pokaždé, když je avatarská bytost vetkána do masitého člověka, pak některý článek, nebo i více článků této lidské bytosti se může rozmnožit, rozložit.

Vskutku následkem této skutečnosti, že jistá avatarská bytost byla vetkána éterickému tělu Sema, byla dána možnost, že vznikly samé věrné obrazy originálu a tyto nesčíslné obrazy mohly být vetkány všem těm lidem, kteří v generační posloupnosti následovali praotce. Takže sestoupení avatarské bytosti má mezi jiným ten smysl, že to přispívá ke znásobení jednoho nebo více článků dotyčné bytosti oduševněné avatarem. Vzniknou samé kopie originálu, všechny podle něj vytvořené. Jak můžete z toho vidět, bylo to obzvlášť hodnotné éterické tělo v tomto Semovi, praobrazné éterické tělo, připravené vznešeným avatarem a pak vetkané Semovi, takže mohlo potom v mnoha věrných obrazech sestoupit ke všem, kdo měli být pokrevně spřízněni s tímto předkem.

A řekli jsme si již ve zmíněné úvodní hodině, že je také spirituální ekonomie záležející v tom, že něco, co je zvlášť cenné, zůstává uchováno a přenáší se do budoucnosti. Slyšeli jsme, že nejen lidské „já“ se znovuvtěluje, ale i astrální tělo a tělo éterické se mohou znovuvtělovat. Nehledě k tomu, že vznikaly nesčíslné věrné obrazy Semova éterického těla, bylo zase v duchovním světě uchováno i vlastní éterické tělo Sema, neboť toto tělo éterické se mohlo později velmi dobře upotřebit v poslání hebrejského národa. Vždyť všechny zvláštnosti hebrejského národa dospěly původně v tomto éterickém těle k projevu. Mělo-li se jednou stát něco zcela zvlášť důležitého pro starý hebrejský národ, na někoho přenesena zvláštní úloha, zvláštní poslání, pak to mohlo nejlépe nastat od individuality, která v sobě nesla toto éterické tělo praotce.

Skutečně také nesla později éterické tělo tohoto praotce jedna individualita zasahující do dějin hebrejského národa. Zde máme skutečně jednu z oněch podivuhodných komplikací ve vývoji lidstva, jež nám mohou mnohé vysvětlit. Máme co činit s velmi vysokou individualitou, která se musela takřka snížit, aby k hebrejskému národu odpovídajícím způsobem mluvila a dala u sílu k zvláštnímu poslání, tedy asi tak, jako kdyby duchovně zvlášť vynikající člověk musel mluvit k nižšímu národnímu kmenu, musel by se učit řeči toho kmene, ale nemůže se proto tvrdit, že ta řeč je něčím, co by jeho samého dostalo výš, jen se musí ten dotyčný do té jejich řeči vpravovat. Tak se musela tato vysoká individualita vpravovat do Semova éterického těla samého, aby mohla dát zcela určitý podnět starohebrejskému národu. Touto individualitou, touto osobností je ta, kterou najdete pod jménem Melschisedech v biblických dějinách. To je ta individualita, jež si takřka oblékla éterické tělo Sema, aby dala Abrahamovi podnět, který pak nacházíte krásně vyličený v bibli. Takže nehledě k tomu, že co bylo obsaženo v Semově individualitě, se rozmnožovalo tím, že v tom byla vtělena avatarská bytost a pak to bylo vetkáno do všech ostatních éterických těl příslušníků hebrejského národa, bylo vlastní éterické tělo Sema uchováno v duchovním světě, aby je mohl později nést Melchisedech, který skrze Abrahama měl dát hebrejskému národu důležitý impulz.

Tak jemně setkány jsou skutečnosti, které jsou za fyzickým světem a které nám teprve vysvětlují, co se ve fyzickém světě děje. Dějiny se učíme poznávat teprve tím, že můžeme na takové skutečnosti poukázat: na skutečnosti duchovního druhu, které jsou za skutečnostmi fyzickými. Nikdy nemohou být dějiny vysvětlitelné .uny ze sebe, když zůstaneme stát jen u fyzických skutečností.

Úplně zvláštní důležitosti nabývá to, co jsme teď vyložili, že sestoupením avatarské bytosti jsou bytostné články člověka, jenž je nositelem takové avatarské bytosti, znásobovány a přenášeny na jiné, ve věrných obrazech svého praobrazu se levicí, to nabývá zvláštní důležitosti zjevením Krista na Zemi. Tím, že avatarská bytost Krista přebývala v těle Ježíše z Nazaretu, byla dána možnost, že bylo nesčíslněkrát rozmnoženo jak éterické tělo Ježíše z Nazaretu, tak i tělo astrální a dokonce také „já“, toto „já“ jako podnět, jak byl tenkrát rozdmýchán v astrálním těle, když do trojnásobné schránky Ježíše z Nazaretu se přistěhoval Kristus. Avšak nejprve budeme brát zřetel na to, že avatarskou bytostí se mohlo zmnožit tělo éterické Ježíše z Nazaretu a jeho tělo astrální.

Nyní nastává právě zjevením Kristova principu v pozemském vývoji jeden z nejvýznamnějších zásahů v lidstvu. Co jsem vám vyprávěl o Semovi, je v podstatě vzato typické pro dobu předkřesťanskou. Když se tímto způsobem rozmnoží tělo éterické nebo i astrální, pak přecházejí jejich věrné obrazy zpravidla na takové lidi, kteří jsou s tím, kdo má praobraz, pokrevně spřízněni. Věrné obrazy éterického těla Semova byly proto přenášeny na příslušníky hebrejského kmene. To však bylo jiné zjevením avatarské bytosti Krista. Éterické a astrální tělo Ježíše z Nazaretu se rozmnožilo a ty rozmnoženiny jako takové byly uchovány, až by mohly být v průběhu vývoje lidstva upotřebeny. Nebyly však vázány na tu nebo onu nacionalitu, na ten či onen kmen, nýbrž kde se v následující době našel člověk, lhostejno jaké národnosti, který byl zralý a k tomu způsobilý, aby mohl dostat do svého vlastního astrálního těla vetkaný astrální věrný obraz astrálního těla Ježíše z Nazaretu nebo věrný obraz těla éterického Ježíše z Nazaretu, tomu mohly být tyto vetkány.

Tak vidíme, jak byla dána možnost, aby v následující době, řekněme, se nejruznějším lidem vetkávaly jako otisky věrné obrazy astrálního nebo éterického těla Ježíše z Nazaretu.

S touto skutečností souvisejí intimní dějiny křesťanského vývoje. Co se obvykle líčí jako dějiny křesťanského vývoje, je součtem zcela zevních dějů. Proto se příliš málo přihlíží k tomu nejdůležitějšímu, totiž k rozdělení na skutečná období v tomto vývoji křesťanství. Kdo může hlouběji nahlédnout do vývojové cesty křesťanství, snadno pozná, že v prvních staletích křesťanské doby byl způsob šíření křesťanství úplně jiný než ve staletích pozdějších. V prvních křesťanských staletích bylo šíření křesťanství takřka vázáno na všechno, co se mohlo vyzískat z fyzické úrovně. Stačí se porozhlédnout u prvních učitelů křesťanství, a uvidíme, jak se tenkrát zdůrazňovaly fyzické vzpomínky, fyzické spojitosti a vše, co zůstalo fyzicky. Jen pomyslete na to, jak Irenaios, který v prvních století mnoho přispěl k rozšíření křesťanské nauky v různých krajinách, přikládal právě velkou cenu tomu, že vzpomínky dosahují k těm, kdo ještě sami naslouchali žákům apoštolů. Velká váha se přikládala možnosti takovými fyzickými vzpomínkami potvrdit, že v Palestině učil sám Kristus. Zde se např. zvláště zdůrazňovalo, že sám Papias seděl u nohou žáků apoštolů. Dokonce se ukazovala a popisovala místa, kde takové osobnosti seděly, které byly ještě očitými svědky, že Kristus v Palestině žil. Je to fyzické pokračování ve vzpomínce, co se obzvláště zdůrazňuje v prvních staletích křesťanství.

Jak se vyzdvihuje vše, co fyzicky zůstalo, vidíte na slovech starého Augustina, stojícího na konci této doby, který říká: Proč věřím pravdám křesťanství? Protože mě k tomu nutí autorita katolické církve. - Pro něho je fyzická autorita, že je tu něco ve fyzickém světě, něčím důležitým a podstatným, že se uchovala korporace, která v návaznosti jedné osoby k druhé dosahuje až k tomu, kdo jako Petr byl společníkem Krista. To je pro něho směrodatné. Můžeme tedy vidět, že to jsou dokumenty, dojmy fyzické úrovně, na něž se klade v prvních staletích šíření křesťanství největší váha. To však, po Augustinově době až asi do století 10., 11., 12. je potom jiné. Není už možné odvolávat se na živé vzpomínky, uplatňovat jen dokumenty fyzické úrovně, neboť to vše je v příliš daleké minulosti. Také v celém ladění, ve smýšlení lidí, kteří teď přijímali křesťanství - a zvláště je tomu tak právě u národů evropských - je zde něco úplně jiného. V této době je vskutku něco jako bezprostřední vědění, že

existuje Kristus, že Kristus zemřel na kříži, že žije dál. V té době od 4., 5. století až do 10., 12. století byl velký počet lidí, před nimiž by se jevilo nanejvýš pošetilé, kdyby se jim řeklo, že by se mohlo o událostech v Palestině také pochybovat, neboť oni to věděli lépe. Zvláště po krajinách evropských byli rozšířeni tito lidé. Ti mohli vždy sami v sobě prožívat něco, co bylo na způsob Pavlova zjevení v malém, co zažil Pavel, jenž byl ještě Šavlem, na cestě do Damašku, a čím se stal Pavlem.

Čím se v těchto stoletích mohlo dostat mnoha lidem takových, v jistém směru jasnovidných zjevení o událostech v Palestině? To bylo možné tím, že v těchto staletích byly velkému počtu lidí vetkány věrné obrazy rozmnoženého éterického těla Ježíše z Nazaretu, jež byly uchovány, takže ti lidé se jimi směli takřka nasáknout. Jejich éterické tělo nepozůstávalo výlučně z tohoto věrného obrazu éterického těla Ježíše, ale věrný obraz původního originálu Ježíše z Nazaretu byl vetkán jejich éterickému tělu. V těchto staletích byli lidé, kteří mohli v sobě mít takové éterické tělo, a kteří tím mohli mít bezprostřední vědění o Ježíši z Nazaretu a také o Kristu. Tím ale byl obraz Krista odpoután od zevní historicko-fyzické tradice. A nejvíc odpoután se nám jeví v oné podivuhodné básni z 9. století, známé jako báseň o Vykupiteli, která pochází z doby Ludvíka Pobožného vládnoucího od roku 814 do roku 840, a kterou napsal navenek prostý muž ze Saska. Ve svém astrálním těle a svém „já“ vůbec nemohl dosáhnout k tomu, co bylo v jeho těle éterickém. Neboť jeho éterickému tělu byl vetkán věrný obraz éterického těla Ježíše z Nazaretu. Tento prostý saský duchovní správce, který tuto báseň napsal, měl z přímého jasnovidného nazírání tuto jistotu: Kristus je přítomen v astrální pláni, a je to tentýž, kdo byl ukřižován na Golgotě! A protože to byla pro něho bezprostřední jistota, nebylo mu třeba vycházet se historických dokumentů. Nepotřeboval už fyzického zprostředkování, že zde Kristus byl. Proto ho také popisuje nezávisle na událostech v Palestině, nezávisle na zvláštностech judaismu. Líčí ho asi tak jako náčelníka středoevropského nebo germánského kmene, a kteří jsou kolem něj jako jeho vyznavači, jako apoštolové, ty popisuje jako sluhy germánského knížete. Všechna zevní scénérie je změněna, zůstalo jen to, co je tím podstatným, věčným na Kristově postavě, co je strukturou těch událostí. Tento člověk tedy, který měl takové bezprostřední vědění vyrůstající z tak důležitého základu, jakým byl otisk éterického těla Ježíše z Nazaretu, ten nebyl odkázán na to, kde mluvil o Kristu, aby se úplně tvrdě řídil bezprostředními historickými událostmi. Co měl jako přímé vědění, oblékl do jiné zevní scénérie. A tak jak jsme mohli v tomto pisateli básně o Vykupiteli líčit jednu / podivuhodných osobností, která měla vetkány ve svém éterickém těle věrný ob- t tíž éterického těla Ježíše z Nazaretu, tak bychom mohli najít jiné osobnosti v této době, které měly totéž. Takže vidíme, jak za fyzickými událostmi probíhá to nejdůležitější, co nám může intimním způsobem vysvětlit dějiny.

Budeme-li sledovat křesťanský vývoj dál, dostaneme se tak z 11. a 12. až do století patnáctého. Zde bylo zase úplně jiné tajemství, které nyní neslo celý další vývoj. Nejprve to tedy byla vzpomínka na to, co bylo na fyzické úrovni, pak to byla éteričnost, jež se bezprostředně vetkávala do éterických těl nositelů křesťanství ve střední Evropě. V pozdějších staletích, od století 12. do 15. to bylo obzvláště tělo astrální Ježíše z Nazaretu, které bylo v četných věrných obrazech vetkáváno astrálním Ičlům nejdůležitějších nositelů křesťanství. Takoví lidé měli potom „já“, které jakožto „já“ si mohlo činit o všem možném velmi nesprávné představy, ale v jejich astrálních tělech žilo něco bezprostředního ze síly, z oddanosti, bezprostřední jistoty svátých pravd. V takových lidech byla hluboká vroucnost, nezvratné přesvědčení u podle okolností i schopnost toto přesvědčení odůvodnit. Co nám někdy právě u těchto osobností musí připadat tak zvláštní, je to, že ve svém „já“ často vůbec nedorostli k tomu, co obsahovalo jejich astrální tělo, neboť mělo vetkáno věrný obraz astrálního těla Ježíše z Nazaretu. Co

činilo jejich „já“, se někdy ukazovalo groteskně, ale svět jejich nálad a citů, jejich vroucnosti, ten se jevil velkolepě a vznešeně. Takovou osobností je např. František z Assisi. A když studujeme Františka z Assisi a jako dnešní lidé nemůžeme chápat jeho vědomé „já“ a přesto musíme mít nejhlubší úctu pro jeho celý citový svět, pro vše, co dělal, pak je to vysvětlitelné právě z tohoto hlediska. Byl jedním z těch, kteří měli vetkaný věrný obraz astrálního těla Ježíše z Nazaretu. Tím byl schopen vykonat to, co právě vykonal. A mnozí z jeho přívrženců z Františkánského řádu s jeho služebníky a minority měli podobným způsobem vetkány takové věrné obrazy ve svých astrálních tělech.

Právě všechny ty podivuhodné, jinak záhadné jevy z oné doby se vám prosvětlí a ujasní, když toto zprostředkování mezi minulostí a budoucností ve světovém vývoji si řádně postavíte před duševní oči. Tehdy záleželo na tom, zda těmto lidem středověku bylo z astrálního těla Ježíše z Nazaretu více vetkáno to, co nazýváme „duší pocitovou“ (*cítivou*), nebo více „duší rozumovou“, anebo co nazýváme „duší vědomou“. Neboť astrální tělo člověka se musí v jistém směru myslet jako toto vše v sobě obsahující: tedy uzavírající v sobě „já“ a obsahující duši pocitovou, duši rozumovou a duši vědomou. Ve Františku z Assisi byla takřka úplně všechna duše pocitová Ježíše z Nazaretu. Úplně byla všechna duše pocitová Ježíše z Nazaretu i v oné obdivuhodné osobnosti, kterou budete celou duší dějinně sledovat, když poznáte toto tajemství jejího života: Alžběta z Thuringen, narozená roku 1207. Zde máme takovou osobnost, která měla vetkaný do pocitové duše věrný obraz astrálního těla Ježíše z Nazaretu. Záhada lidské osobnosti se řeší právě takovým věděním.

A především se vám ujasní, když víte, že v této době měly duši pocitovou, rozumovou, anebo vědomou jako věrné obrazy z astrálního těla Ježíše z Nazaretu v sobě vetkány nejrůznější osobnosti: stane se vám srozumitelnou věda, jinak dnes tak málo chápáná a tak mnoho nactiutřhaná, která je obvykle označovaná jak scholastika. Co si scholastika klade za svůj úkol? Klade si ten úkol, aby na základě úsudku, z intelektu našla doklady či důkazy pro něco, k čemu neměla žádnou historickou návaznost, žádné fyzické zprostředkování, a k čemu také neměla žádnou bezprostřední jasnovidnou jistotu, jako tomu bylo v předešlých staletích oním vetkaným éterickým tělem Ježíše z Nazaretu. Tito lidé si museli dát svůj úkol tak, že si řekli: Tradicí nám bylo sděleno, že v dějinách vystoupila bytost známá jako Kristus Ježíš, že do vývoje lidstva zasahovaly jiné duchovní bytosti, o nichž nám svědčí náboženské listiny. - Ze své duše rozumové, z intelektu onoho věrného obrazu Ježíše z Nazaretu si dali za úkol pomocí jemných a ostře vybudovaných pojmů prokázat vše, co zde bylo v jejich spisech a mysterijních pravdách. Tak vznikla pozoruhodná věda, která se pokusila z důvtipu, z intelektu vykonat to největší, co vůbec kdy bylo v lidstvu vykonáno. V průběhu více staletí - o obsahu scholastiky ať už se myslí jakkoliv - prostě následkem toho, že se provozovalo toto jemné rozlišování a konturování pojmů, se pěstovala schopnost lidského přemýšlení a vtiskovala se dobové kultuře. Bylo to ve 13. až 15. století, že scholastikou dostalo se lidstvu schopnosti bystře a pronikavě logicky myslet.

A u těch, jimž zase byla vtištěna víc duše vědomá čili věrný obraz, vyžívající se jako vědomá duše Ježíše z Nazaretu, vystupovalo - poněvadž v duši vědomé je usazeno „já“ - zvláštní poznání, že v tomto „já“ může být nalezen Kristus. A protože oni sami měli v sobě živel duše vědomé z astrálního těla Ježíše z Nazaretu, vysvitl jim v jejich nitru vnitřní Kristus, a tímto astrálním tělem poznali, že Kristus v jejich nitru byl Kristus samotný. To byli ti, které znáte jako mistra Eckharta, Johanna Taulera a ostatní nositele středověké mystiky.

Vidíte tedy, jak nejrůznější fáze astrálního těla, rozmnožené tím, že vznešená avatarská bytost Krista vtáhla (*vstoupila*) do těla Ježíše z Nazaretu, účinkovaly dál v následující době a způsobily vlastní vývoj křesťanství. Je to ostatně i jinak důležitý přechod. Vidíme, že lidstvo ve svém vývoji je vůbec odkázáno na to, aby tyto části bytosti Ježíše z Nazaretu mu byly přivtěleny. V prvních staletích zde byli lidé, kteří byli odkázáni zcela na fyzickou úroveň, pak v dalších staletích přišli lidé, kteří byli

ve svém éterickém těle přístupni získat vetkaný živel éterického těla Ježíše z Nazaretu. Později byli lidé takřka víc přiřazeni k astrálnímu tělu, proto se jim teď mohl také přivtělit věrný obraz astrálního těla Ježíše z Nazaretu. Astrální tělo je nositelem síly úsudku. Tato síla úsudku procitá obzvlášť od 12. do 14. století. To byste mohli vypořadovat ještě také z jiného jevu.

Až k této době bylo naprosto jasné, jaké mysteriální hloubky obsahuje „poslední večeře“. Tato „poslední večeře“ se brala tak - nanejvýš v malém se o tom diskutovalo - že s pochopením se pociťovalo vůbec vše, co bylo ve slovech: „Toto je tělo mé a toto je krev má...“, neboť Kristus poukázal na to, že bude spojen se Zemí, že bude planetárním duchem Země. A protože tím nejvzácnějším z fyzické Země je mouka, stala se člověku mouka Kristovým tělem, a šťáva procházející rostlinami, vinnou révou, stala se lidem něčím z krve Kristovy. Tímto věděním nebyla hodnota „poslední večeře“ nijak zmenšena, ale naopak zvýšena. Něco z těchto nekonečných hlubin se pociťovalo v oněch staletích, až potom teprve procitla v astrálním těle síla úsudku. A odtud procitají také pochybnosti. Od této doby začala teprve hádka kolem „poslední večeře“. Přemýšlejte někdy o tom, jak se v husitství, v luteránství a v jeho rozštěpeních zwinglianismu a kalvinismu diskutuje, co ta „poslední večeře“ má být! Takové diskuse dříve nebyly možné, protože bylo o „poslední večeři“ bezprostřední vědění. Ale vidíme tu potvrzený velký historický zákon, který by měl být důležitý zvlášť pro duchovní vědce: Dokud lidé věděli, čím „poslední večeře“ byla, nediskutovali, až teprve když bezprostřední vědění o „poslední večeři“ ztratili, začali diskutovat. Považujte to vůbec za příznak, že začne-li se o nějaké věci diskutovat, pak se o ní vlastně nic neví. Kde je vědění, tam se vědění sděluje, a pak vlastně ani není nějaká zvláštní chuť k diskusi. Kde je vůle k diskusi, tam se zpravidla nic neví o pravdě. Diskuse začíná teprve nevědění, a vždy a všude je známkou úpadku vážnosti věci, když začnou diskuse. Rozklad určitého proudu se vždy ohlašuje diskusemi. Je velmi důležité, aby se na duchovně-vědecké půdě vždy znovu učilo chápat, že vůle k diskutování smí se vlastně považovat za příznak nevědomosti. Naproti tomu by se mělo pěstovat to, co je proti diskusi, totiž vůle k učení, vůle k pozvolnému nahlédnutí, o co jde.

Zde pozorujeme potvrzenou velkou historickou skutečnost na vývoji samotného křesťanství. Ale můžeme se učit ještě něčemu jinému, když vidíme, jak v těchto charakterizovaných staletích křesťanství se vytváří síla úsudku - tedy to, co je v astrálním těle - tato bystrá intelektuální moudrost. Ovšem když máme na zřeteli skutečnosti a ne dogmata, pak se můžeme na tom učit, co křesťanství postupně vůbec všechno udělalo. Vždyť co se stalo ze scholastiky, když ji nepojímáme podle jejího obsahu, ale máme-li ji před sebou jako přísnou výchovu schopností? Víte, co se z toho stalo? Moderní přírodní věda se z toho stala! Tato moderní přírodní věda není vůbec myslitelná bez skutečnosti křesťanské vědy středověku. Nejen že Koperník byl kanovník, že Giordano Bruno byl dominikán, ale všechny formy myšlenek, jimž se od 15., 16. století šlo na přírodní objekty, nejsou ničím jiným než tím, co se přísnou výchovou vypěstovalo od 11. do 16. století křesťanskou vědou středověku. Ti nežijí ve skutečnosti, ale v abstrakcích, kteří něco najdou v knihách scholastiky, srovnávají to s novější přírodní vědou a pak říkají: Haeckel a tak dále tvrdí něco zcela jiného. Na skutečnostech záleží! Takový Haeckel, Darwin, Du Bois-Reymond, Huxley a jiní, ti všichni by nebyli možní, kdyby nepředcházela křesťanská věda středověku. Neboť že mohou myslet takovým způsobem, za to vděčí právě této středověké křesťanské vědě. To je skutečnost. Na tom se lidstvo v pravdivém smyslu slova naučilo myslet.

A ta věc jde ještě dál. Čtete Davida Friedricha Strausse. Pokuste se přihlédnout k způsobu, jak myslí. Pokuste se ujasnit si jeho myšlenkové útvary: jak chce znázornit, že celý život Ježíše z Nazaretu je mýtus. Víte odkud má tu ostrost myšlení? Má ji z křesťanské vědy středověku.

Všechno, čím se dnes křesťanství tak radikálně potírá, je vyučeno na této křesťanské vědě středověku. Vlastně by dnes ani nebyl žádný protivník křesťanství, u něhož by se snadno nedalo

prokázat, že by vůbec tak nemohl myslet, jak myslí, kdyby se nenaučil myšlenkovým formám na středověké křesťanské vědě. To ovšem předpokládá pozorovat dějiny světa reálně.

A co se stalo od 16. století? Od 16. století se stále víc a více uplatňovalo lidské Já“, s ním také lidský egoismus a s ním materialismus. Člověk se odnaučil a zapomněl, co všechno přijalo Já“ do sebe jako obsah: musel se proto omezit na to, co toto Já“ může pozorovat, co může poskytnout nástroj smyslovosti obyčejnému rozumu, a jen to mohlo vzít do svého vnitřního obydlí. Kultura od 16. století je kulturou egoismu. Co se teď musí do tohoto Já“ dostat? Křesťanský vývoj prošel vývojem v zevním fyzickém těle, vývojem v těle éterickém i v těle astrálním, a pronikl vzhůru až k lidskému Já“. Nyní se musí do tohoto Já“ přijmout mystéria a tajemství křesťanství samého. Musí být možné učinit Já“ orgánem vnímavým pro Krista, když po nějakou dobu se křesťanstvím učilo Já“ myslet a myšlenky používalo na zevní svět. Nyní musí Já“ najít moudrost, která je pramoudrostí velkého avatara, Krista samého. A čím se to musí stát? Duchovně-vědeckým prohloubením křesťanství. Pečlivě připraven třemi stupni fyzického, éterického a astrálního vývoje, šlo by nyní o to, aby se člověku odhalil v nitru orgán, jímž by teď pohlížel do svého duchovního okolí okem, které mu Kristus může otevřít. Jako největší bytost avatarská sestoupil Kristus na tuto Zemi. Zaměřme se na tuto perspektivu: pokusme se dívat se na svět tak, jak se můžeme na něj dívat, když jsme do sebe přijali Krista. Pak shledáme celou světovou cestu našeho vznikání prožehnutou a proviněnou bytostí Kristovou. To znamená, že popisujeme, jak ponaáhlu vznikalo na Saturnu fyzické tělo člověka, jak na Slunci k tomu přistoupilo tělo éterické, na Měsíci tělo astrální a na Zemi pak k tomu přistoupilo Já“, a shledáváme, jak to vše spěje k tomu cíli, aby se stal člověk stále samostatnějším a individuálnějším, aby onu moudrost, přecházející ze Slunce na Zemi, vtělil vývoji Země. Takřka perspektivním středem pozorování světa se pro osvobozené Já“ novější doby musí stát Kristus a křesťanství.

Takže vidíte, jak se křesťanství pozvolna připravovalo k tomu, čím se má stát. V prvních staletích přijímal křesťan toto křesťanství svou poznávací schopností fyzickou, pak později svou poznávací schopností éterickou a poznávací schopností astrální je přijímal po čas středověku. Potom bylo křesťanství v jeho pravé podobě na nějakou dobu potlačeno, až třemi těly bylo v postupu dalšího křesťanského vývoje vychováno Já“. Ale když se už toto Já“ naučilo myslet a zaměřovat pohled ven do objektivního světa, je nyní taky zralé vidět v tomto objektivním světě ve všech jevech to, co z duchovních skutečností je tak vroucně spojeno s bytostí středu, s bytostí Krista: všude ve všech nejrozmanitějších podobách spatřovat jako základ Krista.

Tím stojíme právě ve východisku duchovně-vědeckého pojmání a poznávání křesťanství, a poznáváme, jakou úlohu, jaké poslání je tomuto hnutí pro poznání ducha přisouzeno. Zde současně také zjišťujeme skutečnost tohoto poslání. Tak jak jednotlivý člověk má fyzické tělo, éterické tělo, astrální tělo a Já“, a znenáhla stoupá vzhůru ke stále vyšším výšinám, tak je tomu i v dějinné vývojové cestě křesťanství. Mohlo by se říci: také křesťanství má fyzické tělo, éterické tělo, astrální tělo a Já“, které může dokonce zapírat svůj původ jako v naší době, jak vůbec se může toto Já“ stát egoistickým, ale přece jen Já“, které současně může do sebe přijmout také pravou bytost Krista a vystupovat ke stále vyšším stupňům bytí. - Čím je člověk jednotlivě, tím je velký svět nejen ve svém celku, ale i v průběhu svého dějinného vznikání.

Když takto tu věc pozorujeme, otvírá se nám z duchovně-vědeckého stanoviska perspektiva budoucnosti. A víme, jak tato perspektiva může uchopit naše srdce a naplnit je nadšením. Stále víc a více chápeme, co máme dělat, a také víme, že netápeme v temnotě. Neboť jsme si nevymýšleli libovolně nějaké děje Jež bychom chtěli vkládat do budoucnosti, nýbrž chceme mít takové ideje a ty jediné sledovat, které se pomalu připravovaly staletími křesťanského vývoje. Neboť jako je pravdou, že nejprve se musí Já“ objevit a pozvolným vývojem se dostávat vzhůru k duchovnímu Já“, životnímu

duchu a k duchovnímu člověku, když nejprve zde bylo tělo fyzické, éterické a astrální, tak v pravdě se mohl moderní člověk s podobou svého Já“, se svým dnešním myšlením vyvíjet jen z astrální, éterické a fyzické podoby křesťanství. Takovým Já“ se stalo křesťanství. Jak toto byl vývoj z minulosti, tak je pravdou, že se Já“ lidstva může objevit teprve, když byla vyvinuta astrální a éterická podoba křesťanství. V budoucnosti bude křesťanství ve vývoji pokračovat, poskytne lidstvu ještě úplně jiné věci, a křesťanský vývoj a křesťanský životní postoj povstanou v nové podobě: přeměněné astrální tělo se objeví jako křesťanský duch sám, přeměněné tělo éterické jako křesťanský životní duch. A v zářivé budoucí perspektivě křesťanství svítí před naší duší jako hvězda, k níž se žitím přibližujeme, duchovní člověk, zcela prosvětlen a prožhnut duchem křesťanství.

GA 109